

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. № 6 від 07.09.2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ /
PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

для аспірантів усіх спеціальностей

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: Н.В. Притульська, д-р. техн. наук, проф., перший проректор з науково-педагогічної роботи
С.В. Мельниченко, д-р. екон. наук, проф., проректор з наукової роботи
Ю.І. Головня, канд. екон. наук, доц., доцент кафедри публічного управління та адміністрування

Програму розглянуто і затверджено на засіданні методичної ради КНТЕУ 28 січня 2020 р., протокол № 4.

Рецензенти: Божко Т.В., канд. техн. наук, доц., начальник навчально-методичного відділу
Камінський С.І., канд. екон. наук, доц., начальник навчального відділу

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ /
PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION
РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

для аспірантів усіх спеціальностей

**Розділ 1 «Структура дисципліни та розподіл годин за темами
(тематичний план)»**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні (семінарські) заняття	СРС	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Система вищої освіти в Україні та за кордоном	8	2	-	6	ДС, ІР
Тема 2. Управління освітньо-виховним процесом закладу вищої освіти.	10	2	2	6	ДС, РМГ
Тема 3. Дидактичні основи педагогічного процесу.	10	2	2	6	ТР
Тема 4. Методи і форми організації навчального процесу у закладі вищої освіти.	10	2	2	6	РМГ
Тема 5. Інноваційні та інформаційні технології у вищій освіті.	12	4	2	6	ІП
Тема 6. Навчальний процес у ЗВО як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів.	10	2	2	6	ДС
Тема 7. Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти.	10	2	2	6	ТР, РМГ
Тема 8. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього викладача.	20	4	6	10	3
Разом	90/3	20	18		
Підсумковий контроль – залік					
ДС – дискусія; ТР – Тренінг; ІР – індивідуальна робота; РМГ – робота в малих групах; ІП – індивідуальний проект, З – звіт з практики					

Розділ 2 «Тематика та зміст лекційних, практичних (семінарських), лабораторних занять, самостійної роботи»

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час, год
1	2	3
Тема 1. Система вищої освіти в Україні та за кордоном		
<p>Знати: особливості розвитку освіти та педагогічної думки в Україні, вітчизняну педагогічну спадщину; структуру та нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні, державні стандарти освіти</p> <p>Вміти: виділяти пріоритетні напрями розвитку освіти в Україні, працювати з нормативно-правовою базою та стандартами освіти; дотримуватися принципів академічної доброчесності; аналізувати системи вищої освіти провідних країн світу.</p>	<p align="center"><i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Освіта України в системі світового і європейського простору. Нормативно-правове забезпечення вищої освіти в Україні. Академічна доброчесність як основа сталого розвитку закладів вищої освіти. Міжнародне співробітництво України у сфері освіти. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1, 4. <i>Додатковий:</i> 1, 10, 22. <i>Інтернет-джерела:</i> 4, 6, 7, 10, 12, 13.</p>	2
	<p align="center">Самостійна робота аспіратів:</p> <ul style="list-style-type: none"> вивчення матеріалу лекції, <i>перегляд відеокейсу</i> «Вища освіта: соціальна послуга чи драйвер економічного зростання» (https://www.youtube.com/watch?v=6jFBzNeJMUU) та підготовка до дискусії; <i>виконання індивідуальної роботи (есе)</i> на тему: «Освітні системи країн світу: практика для України» (одна країна на вибір). 	6
Тема 2. Управління освітньо-виховним процесом закладу вищої освіти		

<p>Знати: характерні особливості освіти як системи; принципи та систему управління закладом вищої освіти та складові системи управління якістю; функції керівників та їх заступників, зміст діяльності вченої та методичної рад.</p> <p>Вміти: планувати роботу учасників освітньо-виховного процесу ЗВО, вести діяльність, орієнтовану на студентоцентричний підхід.</p>	<p><i>План лекції:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структурно-функціональна модель ЗВО. 2. Планування роботи ЗВО та особливості внутрішнього контролю. 3. Система управління якістю в КНТЕУ. 4. Студентоцентризм як парадигма діяльності університету. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Основний:</i> 1- 4. <i>Додатковий:</i> 10, 21, 22, 24, 26, 27. <i>Інтернет-джерела:</i> 3, 6, 7, 12, 13.</p>	2
	<p>Практичне заняття: Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами. <i>Проведення дискусії на тему «Управління ЗВО: виклики сьогодення» за допомогою методу мультистанцій.</i> <i>Презентація індивідуальних проектів (ментальних карт) на тему: «Модель сучасного студента».</i></p>	2
	<p>Самостійна робота аспіратів: вивчення матеріалу лекції, ознайомлення з первинною документацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегія розвитку КНТЕУ /на період до 2030 року /https://knute.edu.ua/file/MjIxNw==/d4ae46014b85e67ca2f6a89a393ee4e2.pdf; • Політика у сфері якості КНТЕУ https://knute.edu.ua/file/NjY4NQ==/45d3a82d6a70a79216b391e5bb172e5f.pdf <p><i>Підготовка індивідуального проекту (ментальна карта) на тему: «Модель сучасного студента».</i></p>	6
<p>Тема 3. Дидактичні основи педагогічного процесу</p>		

<p>Знати: основні положення організації навчального процесу у ЗВО; ліцензійні та акредитаційні умови провадження освітньої діяльності в університеті, в тому числі інклюзивного та дуального навчання</p> <p>Вміти: розробляти освітню програму, структурно-логічну схему освітньої діяльності, матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми; складати індивідуальний план роботи викладача.</p>	<p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація навчального процесу у ЗВО. 2. Ліцензійні та акредитаційні умови провадження освітньої діяльності в університеті. 3. Особливості організації інклюзивного та дуального навчання. <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1-4 <i>Додатковий:</i> 1, 10, 13, 14, 21, 27. <i>Інтернет-джерела:</i> 3, 6, 7, 11, 12.</p>	2
	<p>Практичне заняття:</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами. <i>Вирішення кейсів з організації навчального процесу в ЗВО</i></p>	2
	<p>Самостійна робота аспіратів:</p> <p>вивчення матеріалу лекції,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлення з Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19); • складання матриці відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми; • створення структурно-логічної схеми освітньої програми. 	6
<p>Тема 4. Методи і форми організації навчального процесу у закладі вищої освіти</p>		

<p>Знати: методи, засоби та форми організації навчання у закладах вищої освіти</p> <p>Вміти: розробляти науково-методичне забезпечення навчального процесу, складові НМКС та НМКД</p>	<p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методи і засоби навчання у закладі вищої освіти. 2. Форми організації навчання у вищій школі. 3. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у ЗВО. <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1-4 <i>Додатковий:</i> 2, 5, 10,13, 14, 19, 20, 26, 29, 31. <i>Інтернет-джерела:</i> 2, 4, 9, 14.</p>	2
	<p>Практичне заняття:</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами. <i>Використання методу критичного мислення «Шість капелюхів» при обговоренні питання формату проведення лекцій у сучасних ЗВО</i></p>	2
	<p>Самостійна робота аспіратів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення матеріалу лекції, • перегляд відеоролика «У чому полягає метод 6 капелюхів?» (https://www.youtube.com/watch?v=rV8I0zTNHL8) • розробка силабусу дисципліни 	6
<p>Тема 5. Інноваційні та інформаційні технології у вищій освіті</p>		

<p>Знати: сучасні інноваційні та інформаційні технології навчання у закладі вищої освіти</p> <p>Вміти: застосовувати прогресивні освітні практики, інструменти та технології під час проведення лекційних, семінарських, практичних занять, самостійної роботи студентів; використовувати можливості сервісів Google, OFFICE 365, платформи Moodle тощо у дистанційній освіті</p>	<p><i>План лекції № 1:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та характеристика сучасних технологій навчання у ЗВО. 2. Креативне мислення у викладацькій діяльності. 3. Діджиталізація, гейміфікація, «Agile» і «Scrum» технології навчання. <p><i>План лекції № 2:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Техніки та методи фасилітації. 2. Тренінгові технології у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців. 3. Інформаційні технології навчання у ЗВО. <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 2, 4. <i>Додатковий:</i> 2, 4, 5, 7, 12, 14, 15, 17-20, 25, 29-31. <i>Інтернет-джерела:</i> 2, 4, 8, 9, 14.</p>	4
	<p>Практичне заняття: Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами. <i>Апробація методів та технік фасилітації ("Ранжування", "Акваріум", "ORID", «Шість капелюхів», "Хто? Що? Де? Коли? Як?") на визначену тему.</i></p>	2
	<p>Самостійна робота аспіратів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення матеріалу лекції, • створення інтерактивних навчальних матеріалів за допомогою веб-сервісу <i>Learning Apps</i> • підготовка відеолекції на тему свого дисертаційного дослідження засобами <i>Power Point</i> (https://www.youtube.com/watch?v=Tu9X-uRYyds) 	6

Тема 6. Навчальний процес у ЗВО як спосіб реалізації завдань професійної підготовки студентів

<p>Знати: види та структуру самостійної роботи студентів, особливості науково-дослідної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти</p> <p>Вміти: складати завдання для самостійної роботи студентів; визначати актуальні напрями науково-дослідної складової навчального процесу; забезпечувати організацію зворотного зв'язку зі студентами та розробляти критерії</p>	<p align="center">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студентів. Науково-дослідна робота студентів як складова фахової підготовки. Система оцінювання та рефлексія у навчальному процесі. <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 3, 4. <i>Додатковий:</i> 1, 9, 10, 13, 21, 24. <i>Інтернет-джерела:</i> 3, 6, 7, 9.</p>	2								
	<p align="center">Практичне заняття:</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами. <i>Використання методу фасилітації «Світове кафе» при обговоренні питання «Низька мотивація студентів до навчання: шляхи подолання».</i></p>	2								
	<p align="center">Самостійна робота аспіратів: вивчення матеріалу лекції, складання таблиці <i>«Ролі викладача в організації самостійної роботи студента»:</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th><i>технологія</i></th> <th><i>ціль</i></th> <th><i>характеристика ролі</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>коучинг</i></td> <td align="center">...</td> <td align="center">...</td> </tr> <tr> <td align="center">...</td> <td align="center">...</td> <td align="center">...</td> </tr> </tbody> </table>	<i>технологія</i>	<i>ціль</i>	<i>характеристика ролі</i>	<i>коучинг</i>	...	...	...	...	...
<i>технологія</i>	<i>ціль</i>	<i>характеристика ролі</i>								
<i>коучинг</i>	...	...								
...	...	...								

Тема 7. Педагогічна майстерність викладача закладу вищої освіти

<p>Знати: Ролі та функції науково-педагогічного працівника, його завдання, права та обов'язки; основи професійно-педагогічному спілкуванні викладачів і студентів</p> <p>Вміти: робити самопрезентацію як викладача та науковця, розробляти портфоліо; ефективно взаємодіяти зі студентами у процесі навчання</p>	<p>План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль, місце та функції науково-педагогічного працівника у еволюції суспільства. 2. Модель професійного педагога: компетенції та ролі. 3. Професійні кризи та деформації розвитку педагога. <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 3, 4. <i>Додатковий:</i> 2, 3, 9, 11, 13, 16, 21, 23, 24. <i>Інтернет-джерела:</i> 1, 3.</p>	2
	<p>Практичне заняття:</p> <p>Обговорення теоретичних питань, що винесені на лекційне заняття та самостійно опрацьовані аспірантами.</p> <p><i>Проведення тренінгу: «Викладач – студент: особливості ефективної взаємодії у процесі навчання», презентація портфоліо</i></p>	2
	<p>Самостійна робота аспіратів:</p> <p>вивчення матеріалу лекції,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Перегляд відеоролика «10 кроків зростання педагогічної майстерності» (https://www.youtube.com/watch?v=8CSvExSYeLg) • Розроблення портфоліо викладача і науковця • Самооцінка компетенцій викладача (анкетування) 	6
<p align="center">Тема 8. Педагогічна практика як чинник професійного становлення майбутнього викладача*</p>		

<p>Знати: порядок реалізації основних положень і вимог документів, що регламентують діяльність університету; порядок організації, планування, ведення і забезпечення освітнього процесу з використанням сучасних технологій навчання; види навчальної роботи; сутність основних принципів, методів і форм організації освітнього процесу; цілі і завдання навчальної дисципліни, по якій проводилися заняття в ході практики; методичні прийоми, що застосовуються при проведенні конкретного виду навчальної роботи; сучасні форми і методи оцінки освітніх результатів.</p> <p>Вміти: проектувати педагогічну діяльність; здійснювати аналіз і самоаналіз проведених навчальних занять; дохідливо доносити до студентів зміст тем</p>	<p>Проведення лекційних занять з використанням сучасних технологій та інтерактивних методів навчання</p> <p>Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 2, 4. <i>Додатковий:</i> 10, 13, 19, 20, 24, 29, 31. <i>Інтернет-джерела:</i> 2 – 4, 6, 14.</p>	<p>4</p>
	<p>Практичне заняття: Проведення практичних (семінарських), лабораторних занять з використанням сучасних технологій, інтерактивних методів та форм, елементів дистанційного навчання</p>	<p>6</p>

<p>навчальної дисципліни, що вивчається; організувати роботу групи студентів при проведенні семінарських занять; здійснювати організацію самостійної роботи студентів і контролювати її результати.</p>	<p>Самостійна робота аспіратів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • складання силабусу та навчально-методичного забезпечення дисципліни (програма, робоча програма, збірник тестових завдань, збірник задач, збірник ситуаційних вправ (кейсів), методичні рекомендації до самостійної роботи студентів тощо); • розроблення системи оцінювання студентів; • розроблення плану та конспектів навчальних занять; • підготовка та проведення лекцій (проблемні, лекції-візуалізації, бінарні (лекції-дискусії), лекції із заздалегідь запланованими помилками, лекції-прес-конференції, відео тощо). • підготовка та проведення практичних (семінарських), лабораторних занять за допомогою прогресивних освітніх практик, інструментів та технологій навчання. • розроблення завдань та проведення контролю знань студентів • підготовка звіту про проходження педагогічної практики 	<p style="text-align: center;">10</p>
	<p>Разом</p>	<p style="text-align: center;">90</p>

*Педагогічна практика є частиною Навчального плану підготовки аспірантів, затвердженого Вченою радою КНТЕУ та являє собою вид практичної діяльності здобувачів по здійсненню навчально-виховного процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмій і навиків практичної викладацької діяльності.

В процесі проходження педагогічної практики аспіранти повинні оволодіти основами науково-методичної та навчально-методичної роботи: навиками структурування та психологічно грамотного перетворення наукових знань в навчальний матеріал, систематизації навчальних та виховних задач; методами та засобами складання задач, вправ, тестів з різних тем, усного та письмового переказу предметного матеріалу, різноманітними освітніми технологіями.

У ході відвідування занять викладачів відповідних дисциплін, аспіранти повинні ознайомитися з різними способами структурування і представлення навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами та прийомами оцінювання навчальної діяльності у вищій школі.

Цілі і завдання практики

Педагогічна практика є важливим компонентом і складовою частиною освітнього процесу аспірантів. Даний вид практики виконує функції загально професійної підготовки в частині підготовки аспірантів до викладацької діяльності у ЗВО.

Ціль педагогічної практики - знайомство аспірантів із принципами організації освітнього процесу у КНТЕУ, особливостями викладання дисциплін, що відповідають напрямкові і спрямованості підготовки аспіранта (спеціальності), оволодіння видами педагогічної діяльності у ЗВО, підготовка аспірантів до здійснення освітнього процесу у КНТЕУ.

Завдання практики:

- закріплення теоретичних знань, умінь і навичок, отриманих аспірантами в процесі вивчення дисциплін спеціальності;
- оволодіння методикою підготовки і проведення різноманітних форм навчальної роботи;
- формування професійних педагогічних умінь і навичок;
- оволодіння методикою аналізу навчальних занять;
- формування уявлення про сучасні освітні інформаційні технології;
- прищеплювання навичок самоосвіти і самовдосконалення, сприяння активізації педагогічної діяльності аспірантів;
- закріплення навичок самостійної роботи в процесі підготовки до проведення практичних занять і ділових ігор зі студентами;
- становлення навичок педагогічної майстерності, уміння викласти матеріал у доступній і зрозумілій формі;
- залучення до проектування і реалізації основних освітніх програм нового покоління;
- знайомство з досвідом викладання дисциплін провідними викладачами КНТЕУ.

Педагогічна практика є одним з компонентів підготовки аспірантів як дослідників, аналітиків і науково-педагогічних працівників. У результаті педагогічної практики аспірант повинен одержати додаткові знання, уміння і навички.

У ході проходження практики аспірант повинен опанувати навички самостійної педагогічної діяльності в галузі на основі:

- добору змісту і побудови занять у ЗВО з урахуванням закономірностей педагогіки і психології, сучасних вимог дидактики (науковість);
- актуалізації і стимулювання творчого підходу аспірантів до проведення занять з опорою на розвиток студентів як суб'єктів освітнього процесу

(креативність).

Методична новизна педагогічної практики складається в передачі аспірантам нових педагогічних прийомів, що використовуються у ході викладання керівником практики, а також у поєднанні наукових інтересів аспіранта і спрямованості навчальної дисципліни, заняття по якій проводить аспірант у ході практики.

Педагогічна практика організовується на основі реалізації принципів креативності і науковості:

- креативність припускає актуалізацію і стимулювання творчого підходу аспірантів до підготовки і проведення різних видів навчальної роботи;
- науковість передбачає добір змісту і побудови навчальних занять у вищих навчальних закладах з урахуванням закономірностей педагогічного процесу.

Місце і час проведення педагогічної практики

Проходження педагогічної практики передбачається для аспірантів на першому році навчання в межах вивчення дисципліни «Педагогіка вищої освіти» і становить 20 академічних годин, у тому числі: 10 годин навчально-методичної роботи (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, відвідування консультацій); 10 годин – аудиторне навантаження (проведення лекцій, семінарів (практичних), лабораторних занять).

Місце проходження практики, строки, її зміст та форма планується завідувачем кафедри та науковим керівником і відображається в Індивідуальному навчальному плані аспіранта на початку навчального семестру.

Аспіранти мають право проходити педагогічну практику у відокремлених структурних підрозділах КНТЕУ (інститутах, коледжах, училищах), з наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики.

У період практики аспіранти дотримуються усіх правил внутрішнього розпорядку і техніки безпеки, установлених на кафедрах стосовно до освітнього процесу.

Структура і зміст практики.

Педагогічна практика аспірантів передбачає такі види діяльності:

- ознайомлення з організацією навчально-виховного процесу;
- вивчення досвіду викладання провідних викладачів КНТЕУ під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін;
- розроблення змісту навчальних занять, методична робота з дисциплін, що викладаються на кафедрі;
- самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (семінарів, практичних занять у присутності викладача), що викладається на освітньому ступені «бакалавр» або «молодший бакалавр».

У ході практики аспіранти виконують наступні види педагогічної діяльності: *навчально-методичну, навчальну і організаційно-виховну.*

Програма практики містить у собі підготовчий, основний, заключний етапи.

1. Організаційно-підготовчий етап.

1.1. Підготовка індивідуального плану виконання програми практики, відповідно до завдання керівника практики.

1.2. Знайомство з інформаційно-методичною базою практики.

1.3. Комплексний аналіз нормативних документів, що визначають вимоги до підготовки й організації освітнього процесу.

1.4. Визначення дисципліни і її модуля, за якими будуть проведені навчальні заняття, підготовлені дидактичні матеріали.

2. Основний етап.

2.1. Відвідування й аналіз занять провідних викладачів кафедри по різних навчальних дисциплінах.

2.2. Проектування, конструювання й організація навчального процесу.

2.3. Підготовка інформації, необхідної для розробки методичного забезпечення навчальної дисципліни (аналіз навчального плану напрямку, аналіз робочої програми дисципліни).

2.4. Підготовка сценарію заняття і дидактичних матеріалів, необхідних для реалізації навчальних занять.

2.5. Проведення занять і самоаналіз занять.

2.5. Професійно-орієнтована робота.

3. Заключний етап

3.1. Підготовка та оформлення звіту з практики.

3.2. Захист звіту за результатами практики.

Зміст практики визначається індивідуальною програмою, що розробляється аспірантом і затверджується науковим керівником. Програма педагогічної практики для кожного аспіранта конкретизується і доповнюється в залежності від специфіки і характеру виконуваної роботи і відбивається в індивідуальному навчальному плані аспіранта. Програма повинна бути тісно пов'язана з можливістю наступної викладацької діяльності осіб, що закінчують аспірантуру, у тому числі і на кафедрі, що здійснює підготовку аспіранта, та темою дисертаційного дослідження. Разом з керівником аспірант визначає дисципліну і тему, за якою він повинен провести аудиторні заняття для студентів очного або заочного відділення.

Керівництво і контроль за проходженням практики

Загальне керівництво та контроль за проходженням практики аспіранта покладається на завідувача випускової кафедри, за якою закріплений даний аспірант.

Безпосереднє керівництво та контроль за виконанням плану практики аспіранта здійснюється його науковим керівником, який:

- забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики (в Індивідуальному навчальному плані аспіранта вказуються дати проведення занять, академічна група, тема, вид занять);
- затверджує загальний план-графік проведення практики, його місце в системі індивідуального планування роботи аспіранта;
- визначає дисципліни, навчальні групи для проведення педагогічної практики

на освітньому ступені «бакалавр» або «молодший бакалавр»;

- надає методичну допомогу в плануванні та організації навчально-викладацької діяльності аспіранта;
- контролює роботу практиканта, відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, вживає заходів щодо ліквідації недоліків в організації практики;
- готує відгук про проходження практики.

Обов'язки керівника практики:

- разом з аспірантом формує індивідуальне завдання на практику;
- пояснює мету і завдання практики, її програму і форму звітності, основні вимоги до оформлення звіту;
- здійснює постановку задач по самостійній роботі аспірантів у період практики з видачею індивідуальних завдань, здійснює відповідну консультаційну допомогу;
- допомагає аспірантам із питань, пов'язаних із проходженням практики й оформленням звіту;
- визначає обсяг і характер навчальних доручень аспіранта;
- консультує з питань структури і змісту навчальних занять, і затверджує план заняття;
- консультує з питань підбору і підготовки методичного забезпечення.

Завдання формується керівником практики, виходячи з цілей практики з урахуванням специфіки підготовки аспіранта за основною освітньо-науковою програмою. Завдання є підставою для підготовки індивідуального навчального плану аспіранта по виконанню програми практики.

Обов'язки аспіранта.

Протягом педагогічної практики аспірант зобов'язаний:

- ретельно дотримуватися встановлених термінів практики;
- виконувати програму практики відповідно до календарного плану;
- регулярно зустрічатися з керівником практики, повідомляти про поточну роботу і про результати роботи навчальної групи;
- у визначений термін підготувати і захистити звіт про педагогічну практику.

Педагогічна практика вважається завершеною за умови виконання аспірантом усіх вимог програми практики.

Підведення підсумків. Порядок оформлення звіту з педагогічної практики.

За результатами проходження педагогічної практики аспірантом складається звіт (Додаток), що містить період проходження, загальний обсяг годин; сітку занять (дати проведення, академічна група, тема, вид занять); відгук наукового керівника про проходження практики, провідного викладача; відзиви членів кафедри щодо проведеного відкритого заняття; витяг з протоколу засідання відповідної кафедри про затвердження звіту.

Звіт та протокол засідання відповідної кафедри про його затвердження подаються аспірантом до відділу аспірантури і докторантури до завершення

другого року навчання.

Зазначена документація зберігається в Особовій справі аспіранта і розглядається під час його атестації.

Завідувач кафедри несе особисту відповідальність за недотримання вищезазначених вимог щодо організації і проходження педагогічної практики аспірантів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. Вітвицька С.С. *Основи педагогіки вищої школи: підручник Київ: ЦНЛ, - 2018. - 384 с.*
2. Каплінський В.В. *Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», - 2015. - 224 с.*
3. Мешко О.І. *Психологія вищої школи. Навчальний посібник. Тернопіль: «Вектор», - 2018. - 196 с.*
4. Головенкін В.П. *Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.*

Додатковий:

1. Castillo F.G. (2020) Innovative Pedagogy for Higher Educational Institution: The Teacher Point of View. In: Al-Masri A., Al-Assaf Y. (eds) Sustainable Development and Social Responsibility—Volume 2. Advances in Science, Technology & Innovation (IEREK Interdisciplinary Series for Sustainable Development). Springer, Cham. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-32902-0_13
2. Cook-Sather, A., & Abbot, S. (2016). Translating partnerships: How faculty-student collaboration in explorations of teaching and learning can transform perceptions, terms, and selves. *Teaching & Learning Inquiry*,
3. Healey, M., Flint, A., & Harrington, K. (2016). Students as partners: Reflections on a conceptual model. *Teaching & Learning Inquiry*, 4(2), 1-13.
4. Johnstone, K., Marquis, E., & Puri, V. (2018). Public pedagogy and representations of higher education in popular film: New ground for the scholarship of teaching and learning. *Teaching & Learning Inquiry*, 6(1). <http://dx.doi.org/10.20343/teachlearninqu.6.1.4>
5. Morley, D., & Jamil, M. G. (2020). *Applied pedagogies in higher education - real world learning and innovation across the curriculum*. Palgrave Macmillan Ltd. <https://pure.solent.ac.uk/en/publications/applied-pedagogies-in-higher-education-real-world-learning-and-in>
6. Paskevicius, M and Irvine, V. 2019. Open Education and Learning Design: Open Pedagogy in Praxis. *Journal of Interactive Media in Education*, 2019(1): 10, pp. 1–

10. DOI: <https://doi.org/10.5334/jime.512>
7. Qian, M., & Clark, K. R. (2016). Game-based learning and 21st century skills: a review of recent research. *Computers in Human Behavior*, 63, 50–58. Highlights and abstract openly available at: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.023>
  8. Whitton, N. (2018). Playful learning: tools, techniques, and tactics. *Research in Learning Technology*, 26, May: <https://journal.alt.ac.uk/index.php/rlt/article/view/2035>
  9. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. 6-те вид. / О. В. Скрипченко та ін. Київ: Карввела, - 2019. – 400 с.
  10. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. Основи педагогіки вищої школи / *Fundamentals of Higher School Pedagogy: Білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти. 2-ге вид. перероб і доп.* – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. – 312 с.
  11. *Етика викладача вищої школи: навчальний посібник* / І. В. Зайченко, А. А. Каленський, Т. Ф. Мельничук; за ред. проф. І. В. Зайченка. – К.: ЦП "Компринт", 2013. – 320 с.
  12. Жарська І. О. Інтерактивні методи навчання в маркетингу: навч. посіб. / І. О. Жарська. – Одеса: Атлант, 2017. – 200 с.
  13. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.
  14. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. – К. : НТУ, 2017. – 172 с.
  15. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоева С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324 с.
  16. *Корольчук М.С. Професійне вигорання працівників освіти: монографія* / М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, Л.І. Березовська. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 304 с.
  17. Литвинова С.Г. Хмарні сервіси Office 365: навчальний посібник / С. Г. Литвинова, О. М. Спірін, Л. П. Анікіна. – Київ. : Компринт, 2015. – 170 с.
  18. Лосева Н.М. Інтерактивні технології навчання математики: навчально-методичний посібник для студентів / Н.М. Лосева, Т.В. Непомняща, А.Ю. Панова. – К: Кафедра, 2012. – 228 с.
  19. Методологія проведення тренінгів: курс лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 053 «Психологія» / укладачі Корнієнко І.О., Алмаші С.І. – Мукачево : МДУ, 2016. – 60 с.
  20. Нежинська О. О. Основи коучингу : навчальний посібник / О. О. Нежинська, В. М. Тименко. – Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2017. – 220 с.
  21. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вашої школи : [підручник для студентів вищих навчальних закладів] / І.В. Зайченко, В.М. Теслюк, А.А. Каленський. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. – 484 с.

22. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. 3-є вид. Київ: Каравела, - 2018. – 496 с.
23. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навч. посібник для магістрантів і аспірантів / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: ТОВ «Філ-студія», 2015. – 320 с.
24. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 150 с.
25. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
26. Робота викладача в системі управління навчанням eFront / С.П. Касьян // Посібник. – К.: ДВНЗ УМО НАПН України, 2018. – 44 с.
27. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / В.М. Кухаренко, С.М. Березенська, К.Л. Бугайчук, Н.Ю. Олійник, Т.О. Олійник, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко, А.Л. Столяревська; за ред. В.М. Кухаренка– Харків:«Міськдрук», НТУ «ХП», 2016. – 284 с.
28. Технології дистанційного професійного навчання. Методичний посібник / [О. В. Базелюк, О. М. Спирін, Л. М. Петренко, А. А. Каленський та ін.]. – Житомир: «Полісся», 2018. – 160 с.
29. Тренінгове навчання в закладі вищої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / М. В. Афанасьєв, Г. А. Полякова, Н. Ф. Романова та ін. ; за заг. ред. професора М. В. Афанасьєва. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 323 с.
30. Фулей Т.І. Інтерактивні методи навчання у підготовці суддів. Навчальний посібник для викладачів (тренерів) – К., ФОП Клименко Ю.Я., 2017. – 156 с.
31. Шоробура І.М. Тренінги з освітнього менеджменту: навч. посіб./ Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2018. – 242 с.

Інтернет-ресурси:

1. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09>
2. Європейська Федерація Коучингу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurocoach.eu/ru/ecf-segodnya/>
3. Закон України «Про вищу освіту» від 09.08.2019 № 1556-VII. Підстава – 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Коучинг – інструмент особистого і професійного розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lifecoach.com.ua/>
5. Національний Темпус-офіс в Україні: веб-сайт. URL: <http://tempus.org.ua/uk/vyshhaosvita-ta-bolonskyj-proces.html>
6. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: веб-сайт. URL: <http://naqa.gov.ua>
8. Офіційний сайт системи Moodle. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moodle.com/https://moodle.org/>
9. Положення про дистанційне навчання. Затверджене наказом МОН України №466 від 25.04.2013. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.
10. Про Державну національну програму "Освіта" (Україна XXI століття"). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
11. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти. URL: постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2015 р. № 266. URL:<http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/101-perelik-galuzej-znan-i-spetsialnostej>
12. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від від 26 грудня 2015 р. № 848-VIII. URL: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/112-zakonukrayiny-pro-naukovu-i-naukovo-tehnicnu-dijalnist>
13. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
14. Тренінговий портал TRN.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.trn.ua/articles/12135/>

Київський національний торговельно-економічний університет

Звіт
з педагогічної практики

аспіранта

(кафедра)

(спеціальність)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Декан факультету _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Науковий керівник: П.І.Б.

Період проходження: день/місяць – день/місяць рік

Загальний обсяг годин:

План проходження практики

Зміст роботи	День				
	1	2	3	4	5
Перший тиждень					
Складання індивідуального плану проходження практики					
Знайомство з організацією навчально-виховного процесу кафедри					
Відвідування аудиторних занять викладачів кафедри					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Другий тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів					
Індивідуальна робота зі студентами					
Третій тиждень					
Підготовка звіту про педагогічну практику					

Стислий опис змісту педагогічної практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів університету та його відокремлених структурних підрозділів під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
3. Розробка змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
4. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (семінарів, практичних занять у присутності провідного викладача), самоаналіз.

Проведені заняття

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид занять

